

Číslo: 10928/57/2019-1309/2020

SPRÁVA O ENVIRONMENTÁLNEJ KONTROLE

č. 67/2019/P

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Košice, Odbor integrovaného povoľovania a kontroly (ďalej len „IŽP Košice“), ako príslušný odborný kontrolný orgán – orgán štátneho dozoru podľa § 9 ods. 1 písm. a) a § 10 zákona č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a podľa § 32 ods. 1 písm. d) zákona č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o IPKZ“) vykonala environmentálnu kontrolu (ďalej len „kontrola“) podľa § 34 ods. 1 zákona o IPKZ. Počas kontroly a pri vypracovaní správy o kontrole sa postupovalo podľa zákona o IPKZ.

A. Kontrola

Typ kontroly:	§ 34 ods. 5 a 6 zákona - Bežná
Podnet:	Nie
Výsledok:	§ 35 ods. 2 písm. b) zákona - Pokuta
Odstúpené:	Nie
Komu:	-

B. Orgán štátneho dozoru:

Inšpektor:	Ing. Katarína Hutňanová	Číslo preukazu: 329
	Ing. Jana Valachovičová	Číslo preukazu: 187
Telefón:	055 633 33 14	
Elektronická adresa:	katarina.hutnanova@sizp.sk	

B.1. Prizvaná osoba

Organizácia:	-	
Adresa:	-	
Zástupca:	-	Funkcia: -
Telefón:	-	
Elektronická adresa:	-	

C. Prevádzkovateľ

Prevádzkovateľ prevádzky v kontrolovanom období od 07.11.2018 do 30.04.2019

Názov podľa OR: **BEST MEAT s.r.o.**

Adresa sídla: **Alejová 5, Košice - mestská časť Juh 040 11**

IČO: 46 645 217

Prevádzkovateľ prevádzky v kontrolovanom období od 01.05.2019

Názov podľa OR: **Domäsko s.r.o.**

Adresa sídla: **Lieskovská cesta 640/23, 96 221 Lieskovec**

IČO: 31 719 236

Kontrola oznámená: 02.12.2019

Spôsob: Telefonicky

Zástupca: MVDr. Marián Brna, PhD.

Funkcia: konateľ spoločnosti

Ing. Helena Kožuškaničová

Funkcia: manažér životného prostredia

Telefón: 0911 174 964

Elektronická adresa: kozuskanicova.hydina@gmail.com

D. Prevádzka

Názov podľa IP: **Hydinárska farma - Čaklov**

Adresa prevádzky: -

Variabilný symbol: 571540113

Integrované povolenie (IP): 6482-30628/2013/Pal,Wit/571540113

Vydané: 14.11.2013

Právoplatné: 15.11.2013

Projektová kapacita: 39 500 ks brojlerov za 1 chovný cyklus (ďalej len turnus)
maximálny počet turnusov za rok je 7, celkové množstvo
vyprodukovaných brojlerov je 276 500 ks

Kategória: 6.6. a) Intenzívny chov hydiny alebo ošípaných s miestom pre viac ako 40 000 ks hydiny.

E. Časová os

Predchádzajúce kontrolované

obdobie: **21.07.2015 – 06.11.2018**

Posledná kontrola: 06.11.2018 – 29.01.2019

Začatie kontroly: **02.12.2019**

Kontrolované obdobie: 07.11.2018 - 06.02.2020

Prvé miestne zisťovanie: 06.02.2020

Vypracovanie správy: 14.02.2020

Doručenie správy: Deň prevzatia doporučenej zásielky s doručenkou

F. Vykonané úkony

Fotodokumentácia: Áno

Počet snímok: 3

Videodokumentácia: Nie

Odobraté vzorky: Nie

Meranie emisií: Nie
Iné: -

G. Zameranie kontroly – opis

Kontrola bola podľa § 34 zákona č. 39/2013 Z. z. o IPKZ zameraná na dodržiavanie vybraných podmienok integrovaného povolenia, vydaného IŽP Košice rozhodnutím č. 6482-30628/2013/Pal,Wit/571540113 zo dňa 14.11.2013 v znení zmeny vydanéj IŽP Košice rozhodnutím č. 3550-18926/Wit,Pal/571540113/Z1-KR zo dňa 29.06.2015 (zmena nadobudla právoplatnosť dňa 21.07.2015). IŽP Košice vykonal kontrolu príslušných dokumentov a fyzickú kontrolu prevádzky.

H. Stav prevádzky v čase miestneho zisťovania – opis

Stav prevádzky v čase miestneho zisťovania je popísaný v bode J. „Kontrolné zistenia“.

Ku kontrole bola predložená zmluva zo dňa 20.04.2015 o poskytovaní služieb chovu hydiny uzavretá medzi spoločnosťou HYDINA SLOVENSKO s.r.o., Lieskovská cesta 23/640, 962 21 Lieskovec a spoločnosťou BEST MEAT s.r.o. a zmluvu zo dňa 01.05.2019 o poskytovaní služieb chovu hydiny uzavretá medzi spoločnosťou HYDINA SLOVENSKO s.r.o., Lieskovská cesta 23/640, 962 21 Lieskovec a spoločnosťou Domäsko s.r.o.

I. Použité podklady

1. Integrované povolenie
2. Doklady o oboznámení zamestnancov s integrovaným povolením
3. Odpis registrovaného subjektu z registra právnických osôb a podnikateľov
4. Oznámenie o zmene prevádzkovateľa
5. Zmluva o nájme zo dňa 01.05.2019 – osvedčená fotokópia
6. Halové karty za rok 2019, a za rok 2020 ku dňu 06.02.2020
7. Evidenčné listy odpadu za rok 2019
8. Protokol o skúške vzorky č. 1482/2019
9. Protokol o skúške vzorky č. 922/2019
10. Protokol o skúške vzorky č. 568/2019
11. Protokol o skúške vzorky č. 2433/2018
12. List – poplatkové oznámenie a poplatkové priznanie za odber podzemných vôd zo dňa 08.02.2019
13. Kúpna zmluva uzatvorená medzi spoločnosťou Domäsko s.r.o. a spoločnosťou T-AGROS s.r.o. dňa 01.05.2019 (kópia)
14. Kúpna zmluva uzatvorená medzi spoločnosťou BEST MEAT s.r.o. a spoločnosťou T-AGROS s.r.o. dňa 01.04.2018 (kópia)
15. Zmluva o poskytovaní služieb chovu hydiny zo dňa 01.05.2019 (kópia)
16. Objednávka o vývoze odpadovej vody zo žumpy za rok 2019
17. Opravené ohlásenie o vzniku odpadu a nakladaní s ním za rok 2018 za spoločnosť BEST MEAT s.r.o.
18. Opravené ohlásenie o vzniku odpadu a nakladaní s ním za rok 2019 za spoločnosť BEST MEAT s.r.o.

19. Doklad o zaslaní hlásenia na SHMÚ za rok 2018 spoločnosťou BEST MEAT s.r.o.
20. Doklad o zaslaní hlásenia na SHMÚ od 01.01.2019 do 30.04.2019 spoločnosťou BEST MEAT s.r.o.
21. Doklady od krmív
22. Havarijný plán
23. Evidencia hnoja (použitej podstielky so zvieracím trusom) za rok 2019
24. Evidencia vody za rok 2019
25. Evidencia vývozu žúmp za rok 2019
26. Splnomocnenie

J. Kontrolné zistenia

Pri kontrole dodržiavania podmienok integrovaného povolenia uvedených v nasledovných bodoch bolo zistené:

1) Kontrola podmienky č. A.1.1 časť III. integrovaného povolenia, cit.: „Prevádzka bude prevádzkovaná v rozsahu a za podmienok stanovených v tomto povolení.“

Zistený stav: **Nie je možné vyhodnotiť**
Opis: **Áno**

Vykonanou kontrolou bolo zistené, že v prevádzke sú umiestnené 3 silá na skladovanie krmiva pre brojlery, pričom v integrovanom povolení v časti II. Údaje o prevádzke, B. Opis prevádzky a technických zariadení na ochranu ovzdušia, vody a pôdy v prevádzke, v časti 2. „Opis prevádzky“ je uvedené, že: „Krmné zmesi pre chov brojlerov sú skladované v dvoch nadzemných stojatých oceľových zásobníkoch o objeme 26 m³.“

Vykonanou kontrolou bolo taktiež zistené, že v prevádzke je chovná hala č. 15 odkanalizovaná do podzemnej betónovej žumpy a nie do polyetylénovej žumpy ako je to uvedené v bode B.4.5 Priemyselné odpadové vody časť II. integrovaného povolenia.

IŽP Košice na základe uvedeného vyzval prevádzkovateľa na predloženie žiadosti o zmenu integrovaného povolenia za účelom aktualizácie podmienok integrovaného povolenia a zosúladienie opisu prevádzky v integrovanom povolení so skutočným stavom v prevádzke. IŽP Košice bola dňa 14.01.2020 doručená žiadosť o vydanie zmeny integrovaného povolenia.

IŽP Košice neuloží prevádzkovateľovi pokutu za zistený nesúladiť, nakoľko silá v počte 3 ks a betónová žumpa boli uvedené do prevádzky kolaudačným rozhodnutím IŽP Košice č. 3550-18926/2015/Wit,Pal/571540113/Z1-KR zo dňa 29.06.2015.

2) Kontrola podmienky č. A.1.5 časť III. integrovaného povolenia, cit.: „Prevádzkovateľ je povinný oboznámiť zamestnancov s podmienkami a opatreniami tohto rozhodnutia, ktoré sú relevantné pre plnenie ich povinnosti a poskytnúť im primerané odborné technické zaškolenie a písomné prevádzkové pokyny, ktoré im umožnia plniť si svoje povinnosti.“

Zistený stav: **Dodržaná**
Opis: **Áno**

Prevádzkovateľ oboznámil zamestnancov s podmienkami integrovaného povolenia.

- 3) Kontrola podmienky č. A.1.8 časť III. integrovaného povolenia, cit.:** „Práva a povinnosti prevádzkovateľa prechádzajú aj na jeho právneho nástupcu. Nový prevádzkovateľ je povinný ohlásiť povoľujúcemu orgánu zmenu prevádzkovateľa do 10 dní odo dňa účinnosti prechodu práv a povinností.“

Zistený stav: **Nedodržaná**
Opis: **Áno**

V kontrolovanom období došlo k zmene prevádzkovateľa zo spoločnosti BEST MEAT s.r.o. na spoločnosť Domäsko s.r.o., Lieskovská cesta 640/23, 962 21 Lieskovec od 01.05.2019. Nový prevádzkovateľ Domäsko s.r.o., Lieskovská cesta 640/23, 962 21 Lieskovec **neohlásil** zmenu prevádzkovateľa do 10 dní odo dňa účinnosti prechodu práv a povinností.

Oznámenie o zmene prevádzkovateľa bolo zaslané IŽP Košice listom zo dňa 14.05.2019, ktorý bol odoslaný na poštovú prepravu dňa 16.05.2019 a doručený IŽP Košice dňa 20.05.2019 (Príloha 1).

- 4) Kontrola podmienky č. A.2.1 časť III. integrovaného povolenia, cit.:** „Prevádzkovateľ je povinný zabezpečiť nepretržitú kontrolu prevádzky.“

Zistený stav: **Dodržaná**
Opis: **Áno**

Prevádzkovateľ zabezpečuje nepretržitú kontrolu prevádzky zamestnancami 24 hodín denne.

- 5) Kontrola podmienky č. A.3.1 časť III. integrovaného povolenia, cit.:** „Prevádzkovateľ nesmie bez povolenia IŽP Košice zvýšiť projektovanú kapacitu prevádzky 39 500 ks brojlerov za 1 chovný cyklus, počet turnusov v roku 7 a celkové maximálne množstvo vyprodukovaných brojlerov za rok 276 500 ks.“

Zistený stav: **Dodržaná**
Opis: **Áno**

IŽP Košice vykonal kontrolu nasledovných chovných cyklov za kontrolované obdobie:

Dátum naskladnenia	Dátum vyskladnenia	Počet naskladnených (ks)	Projektovaný počet brojlerov (ks)	Zhodnotenie
23.11.2018	05.01.2019 06.01.2019	39500	39500	V
21.01.2019	02.03.2019	39420		V
18.03.2019	05.05.2019	39450		V
20.05.2019	04.07.2019	39380		V
24.07.2019	06.09.2019	39500		V
23.09.2019	03.11.2019	39500		V
17.01.2020	02.01.2020	39300		V

Skratky:

V- vyhovuje

6) Kontrola podmienky č. A.3.6 časť III. integrovaného povolenia, cit.: „Prevádzkovateľ je povinný na kŕmenie zvierat použiť len krmivo od registrovaného krmivárskeho podniku.“

Zistený stav: **Dodržaná**

Opis: **Áno**

Prevádzkovateľ používal na kŕmenie zvierat registrované krmivo.

7) Kontrola podmienky č. A.4.2 časť III. integrovaného povolenia, cit.: „Prevádzkovateľ je povinný vykonávať činnosti v prevádzke, pri ktorých dochádza alebo môže dôjsť k priamemu alebo nepriamemu vypusteniu znečisťujúcich látok do ovzdušia, iba v súlade s:

- platným súborom technicko-prevádzkových parametrov a technicko-organizačných opatrení na zabezpečenie ochrany ovzdušia pri prevádzke zdrojov znečisťovania ovzdušia „Hydinárska farma – Čaklov“ (ďalej len „súbor TPP a TOO“), vypracovaným podľa všeobecne záväzného právneho predpisu ochrany ovzdušia a schváleným týmto rozhodnutím,
- prevádzkovými predpismi vypracovanými v súlade s projektom stavby, podmienkami výrobcov zariadení a s podmienkami užívania stavby,
- technickými a prevádzkovými podmienkami výrobcov zariadení,
- projektom stavby.“

Zistený stav: **Dodržaná**

Opis: **Áno**

IŽP Košice vykonal kontrolu technicko-prevádzkového parametra teplota vo vnútornom prostredí chovnej haly č. 15. V čase kontroly bola v hale č. 15 teplota 27 °C o 10:20 h.

- 8) **Kontrola podmienky č. A.5.4 časť III. integrovaného povolenia, cit.:** „Prevádzkovateľ je povinný zabezpečiť vykonanie skúšok tesnosti nádrží, záchytných vaní, havarijných vaní, potrubných rozvodov pred ich uvedením do prevádzky, každých päť rokov od vykonania prvej úspešnej skúšky, po ich rekonštrukcii alebo oprave, pri ich uvedení do prevádzky po odstávke dlhšej ako jeden rok odborne spôsobilou osobou s certifikátom na kvalifikáciu na nedeštruktívne skúšanie.“

Zistený stav: **Nie je možné vyhodnotiť**

Opis: **Áno**

IŽP Košice vykonanou kontrolou zistil, že sa v prevádzke nenachádzala žiadna prevádzková alebo skladovacia nádrž, havarijná nádrž alebo potrubné rozvody, v ktorých by prevádzkovateľ zaobchádzal so znečisťujúcimi látkami v čase kontroly.

- 9) **Kontrola podmienky č. A.5.18 časť III. integrovaného povolenia, cit.:** „Prevádzkovateľ je povinný odovzdávať použitú podstielku z chovnej haly pre výkrm brojlerov na zhodnotenie alebo zneškodnenie len osobám oprávneným nakladať s takýmto druhom odpadov v súlade so zákonnými predpismi na úseku vodného a odpadového hospodárstva. Prevádzkovateľ je povinný viesť evidenciu o vývoze použitej podstielky (dátum vývozu, vyvezený objem, miesto vývozu, doklad o vývoze).“

Zistený stav: **Dodržaná**

Opis: **Áno**

Prevádzkovateľ predložil ku kontrole uzatvorenú kúpnu zmluvu medzi kupujúcim spoločnosťou T-AGROS s.r.o., Hlavná 193, 076 16 Úpor a predávajúcim spoločnosťou BEST MEAT s.r.o. zo dňa 01.04.2018.

Prevádzkovateľ spoločnosť Domäsko s.r.o. predložil ku kontrole taktiež kúpnu zmluvu uzatvorenú so spoločnosťou T-AGROS s.r.o., Hlavná 193, 076 16 Úpor o predaji hnoja – podstielky po chove brojlerov. Prevádzkovateľ v roku 2019 viedol evidenciu o vývoze použitej podstielky a predložil ku kontrole doklady o odovzdaní hnoja spoločnosti T-AGROS s.r.o.

- 10) **Kontrola podmienky č. A.5.9 časť III. integrovaného povolenia, cit.:** „Prevádzkovateľ je povinný dodržiavať plán preventívnych opatrení na zamedzenie vzniku neovládateľného úniku znečisťujúcich látok do životného prostredia a na postup v prípade ich úniku (ďalej len „havarijný plán“) pre zaobchádzanie so znečisťujúcimi látkami, vypracovaný a schválený podľa všeobecne záväzného právneho predpisu vodného hospodárstva.“

Zistený stav: **Dodržaná**

Opis: **Áno**

Prevádzkovateľ má vypracovaný havarijný plán, ktorý je schválený Slovenskou inšpekciou životného prostredia, odborom inšpekcie ochrany vôd rozhodnutím č. 7967-34943/52/2014/Vrg zo dňa 15.12.2014.

- 11) **Kontrola podmienky č. I.5.4 časť III. integrovaného povolenia, cit.:** „Prevádzkovateľ je povinný viesť a uchovávať evidenciu o množstve a druhu používaných krmív, vitamínov, liečiv, podstielky, vyprodukovanej a uhynutej hydiny.“

Zistený stav: **Dodržaná**

Opis: **Áno**

Prevádzkovateľ vedie predmetnú evidenciu.

- 12) **Kontrola podmienky č. I.5.6 časť III. integrovaného povolenia, cit.:** „Prevádzkovateľ zabezpečí priebežné vedenie prevádzkovej evidencie s mesačným a ročným vykazovaním spotreby množstva vody používanej v prevádzke. “ **v spojitosti s podmienkou č. I.4.2 časť III. integrovaného povolenia, cit.:** „Prevádzkovateľ je povinný vykonávať evidenciu množstva odobratej vody na výrobné účely z vodovodnej siete susednej prevádzky odčítaním údajov z inštalovaného vodomera.“

Zistený stav: **Dodržaná**

Opis: **Áno**

Prevádzkovateľ v kontrolovanom období viedol evidenciu spotreby vody mesačnú a ročnú.

- 13) **Kontrola podmienky č. A.5.16 časť III. integrovaného povolenia, cit.:** „Prevádzkovateľ je povinný zmluvne s oprávnenou osobou zabezpečiť likvidáciu obsahu žumpy na priemyselné odpadové vody v čistiarni odpadových vôd na to určenej, v súlade so zákonnými predpismi na úseku vodného a odpadového hospodárstva. Prevádzkovateľ je povinný viesť evidenciu o vývoze tejto žumpy (dátum vývozu, vyvezený objem, miesto vývozu, doklad o vývoze).“

Zistený stav: **Dodržaná**

Opis: **Áno**

Prevádzkovateľ v roku 2019 zabezpečil vývoz odpadových vôd na ČOV vo Vranove nad Topľou spoločnosťou VVS, a.s. a o vývoze viedol evidenciu (vývoz dňa 21.01.2019, 22.05.2019, 23.09.2019, 29.11.2019).

- 14) **Kontrola podmienky č. I.6.2 časť III. integrovaného povolenia, cit.:** „Prevádzkovateľ je povinný oznamovať údaje do národného registra znečisťovania v súlade s § 26 ods. 1 písm. e) zákona č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov za oznamovací rok raz ročne, najneskôr do 31. marca nasledujúceho kalendárneho roka. “

Zistený stav: **Dodržaná**

Opis: **Áno**

Prevádzkovateľ oznámil údaje do národného registra znečisťovania na SHMÚ listom zo dňa 15.02.2019, podaným na poštovú prepravu dňa 18.02.2019.

- 15) Kontrola podmienky č. I.6.5 časť III. integrovaného povolenia, cit.: „Prevádzkovateľ je povinný podať hlásenie o vzniku odpadu a o nakladaní s ním v súlade so všeobecne záväzným právnym predpisom odpadového hospodárstva do 31. januára nasledujúceho kalendárneho roka príslušnému okresnému úradu, odbor starostlivosti o životné prostredie a na IŽP Košice.“**

Zistený stav: **Dodržaná**

Opis: **Áno**

Prevádzkovateľ zaslal ohlásenie o vzniku odpadu a nakladaní s ním za rok 2018 na Okresný úrad Vranov, odbor starostlivosti o životné prostredie listom zo dňa 08.02.2019, opravené listom zo dňa 12.02.2019 odoslaným na príslušný úrad dňa 14.02.2019 a na IŽP Košice bolo ohlásenie zaslané listom zo dňa 08.02.2019, doručeným dňa 11.02.2019 a opravené listom zo dňa 12.02.2019, doručeným dňa 15.02.2019. Ohlásenie bolo zaslané spoločnosťou BEST MEAT s.r.o.

Podľa platnej vyhlášky č. 366/2015 Z. z. o evidenčnej povinnosti a ohlasovacej povinnosti je povinnosť podať „Ohlásenie o vzniku odpadu a nakladaní s ním“ za obdobie kalendárneho roka do 28. februára nasledujúceho roka príslušnému okresnému úradu; ak ide o mobilné zariadenie na zhodnocovanie alebo zneškodňovanie odpadov, príslušnému okresnému úradu v sídle kraja podľa miesta nakladania s odpadom, z uvedeného dôvodu je potrebné aktualizovať predmetnú podmienku.

K. Prílohy správy **Áno**

1. Oznámenie o zmene prevádzkovateľa
2. Zmluva o nájme zo dňa 01.05.2019 (Príloha)

L. Zhodnotenie dodržania podmienok povolenia

Dodržané:

Podmienky č. A.1.5, č. A.2.1, č. A.3.1, č. A.3.6, č. A.4.2, č. A.5.18, č. A.5.9, č. I.5.4, I.5.6, I.4.2, č. A.5.16, č. I.6.2, a č. I.6.5 časť III. integrovaného povolenia

Nedodržané:

Podmienka č. A.1.8 časť III. integrovaného povolenia

Nie je možné vyhodnotiť:

Podmienka č. A.1.1, č. A.5.4 časť III. integrovaného povolenia

M. Záver – celkové zhodnotenie:

IŽP Košice na základe vyššie uvedeného konštatuje, že prevádzkovateľ porušil podmienku č. A.1.8 časť III. integrovaného povolenia, cit.: „Práva a povinnosti prevádzkovateľa prechádzajú aj na jeho právneho nástupcu. Nový prevádzkovateľ je povinný ohlásiť povoľujúcemu orgánu zmenu prevádzkovateľa do 10 dní odo dňa účinnosti prechodu práv a povinností.“

- tým, že prevádzkovateľ Domäsko s.r.o., Lieskovská cesta 640/23, 962 21 Lieskovec neohlásil zmenu prevádzkovateľa do 10 dní odo dňa účinnosti prechodu práv a povinností, ku ktorým došlo dňa 01.05.2019. Oznámenie o zmene prevádzkovateľa bola IŽP Košice ohlásená dňa 20.05.2019 listom zo dňa 14.05.2019.

Na základe zistených skutočností IŽP Košice uloží prevádzkovateľovi pokutu podľa § 35 ods. 2 písm. b) zákona č. 39/2013 Z. z. o IPKZ za zistený správny delikt, t. j. za to, že prevádzkovateľ si neplnil povinnosti podľa § 26 ods. 5 zákona č. 39/2013 Z. z. o IPKZ a neoznámil IŽP Košice zmenu prevádzkovateľa do desiatich dní odo dňa účinnosti prechodu práv a povinností.

Správu o environmentálnej kontrole vypracovala Ing. Katarína Hutňanová.

N. Podpisy

14.02.2020

Za IŽP Košice:

Ing. Katarína Hutňanová

.....
inšpektor

Ing. Jana Valachovičová

.....
inšpektor